

TARIX DARSLARIDA INTERAKTIV TA'LIM METODLARIDAN FOYDALANISH

Aminjonov Shahzod G'ani o'gli

BuxDu 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tarix darslarini interaktiv ta'lim metodlaridan foydalanib tashkil etishning samaralari haqida fikr mulohazalar bildiriladi.*

Kalit so'zlar: *Yangicha fikrlash, I. Karimov, pedagogik texnologiyalar, interaktiv o'qitish, nterfaol metod, pedagogik mahorat.*

Mustaqillik yillarida ta'lim tizimiga ko'plab tushuncha va atamalar, yangicha qarashlar kirib keldi. Bugungi kunda ta'limning zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkillashtirish va takomillashtirish masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda. Bizga ma'lumki, pedagogik texnologiyalarning asosini interfaol metodlarga asoslangan yondashuvlar tashkil etadi. Ta'lim tizimida, ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish – ta'lim samaradorligini oshiradigan innovasion usuldir. Yoshlarni yangicha ishlashga va tafakkur yuritishga o'rgatish davr talabi ekanligi birinchi Prezidentimiz tomonidan asoslab berilgan edi. Zamonaviy metodlar o'qituvchi bilan o'quvchining faol munosabati, bir-birini to'liq tushuntirishga asoslangandir. Ushbu metodlar orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatlari rivojlantirilib, ularda erkin fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish, hissiyotlarni boshqara olish, tanqidiy va ijodiy fikr yuritishning rivojlanishiga zamin tayyorlanadi. Interfaol usullarning asosiy maqsad va vazifalari quyidagilardan iborat:

1. O'quvchilarni mustaqil, ijodiy, tanqidiy, mantiqiy fikrlashga o'rgatish;
2. Muammoli vaziyatli amaliy va hayotiy topshiriqlarni bajarish;
3. Fikrlashga majbur etish;
4. Faollashtirish;
5. O'quvchilarni tashkilotchilik va yo'naltiruvchanlikka undash;

Muallimning interaktiv o'qitish jarayonidagi ishining samarasi bir qancha shartlarga bog'liq: Birinchi – o'quvchi imkoniyatlarining berilgan texnologiya (o'yin, trening, mashq) maqsad va vazifalariga mutanosibli. Tanlangan texnologiyaning maqsadiga qarab muallim u yoki bu qvazifani bajaradi: tashkilotchi-sardor, kommunikator yoki kelishmovchiliklarni bartaraf qiluvchi, fasilitator. Ikkinchi – guruh ishtirokidagi o'zaro munosabatlarni hal etishdagi muallimning professional tajribasi. Buning uchun u dialog hamda multilog, ya'ni turkumlashgan dialog san'atini egallagan bo'lishi zarur. Dialog ko'rinishidagi muloqot psixologiyada ahamiyatli hisoblanadi, chunki an'anaviy "sub'ekt-ob'ekt" munosabatiga zid ravishda "sub'ekt-sub'ekt" munosabatlarini ifodalaydi. Dialog doimo har xil fikrlar va ularning ko'rinishlarini, shuningdek, barcha interaktiv o'zaro aloqa qatnashchilarining qo'yilgan muammoni birgalikda muhokama qilishini va yechimini topishini nazarda tutadi. Qatnashchilarning faolligi o'quvchilarning shaxsiyatiga emas, balki o'zaro muloqotga,

qo'yilgan vazifaga yo'naltiriladi. Dialogdagina qatnashchilar qo'yilgan masalaga turli nuqtai nazarlar orqali yondashish bilan bir birini o'zaro boyitishadi. Amaliy yoki taqlidiy o'yin yoki vaziyatlar analizi usulini kommunikativ aspektlarning modellashtirilishi jarayoni sifatida ko'rib chiqadigan bo'lsak, u quyidagi xususiyatlar tufayli bor o'quv-rivojlanturuvchi jarayonga yangi sifat olib kiradi:

- o'rgatuvchi o'yin modelidagi sheriklar bilan professional faoliyatning turli funksional bo'g'inlaridagi amaliy o'zaro munosabatlar strukturasi tiklaq;

- ta'lim olayotgan rahbar va mutaxassislarni professional va kommunikativ omilkorlik va uni amaliy ko'llanishi extiyojini qondirishga yaqinlashtirmoq

- o'rgatuvchi va rivojlanturuvchi ta'sirlar majmui;

Yuqorida xamma sanab o'tilganlar quyidagilarga imkoniyat yaratadi:

- 1) mutaxassislarda professional va kommunikativ omilkorlik, uning dinamikasi va real

- faoliyatdagi o'rni haqida yaxlit tasavvur yaratish;

- 2) professional psixologik nazariy va amaliy fikrlashni rivojlantirish;

- 3) bilim ortirish motivasiyasini tashkil etish, shaxsiy psixologik ko'lanma va motivasiyaga sharoit yaratish;

Interaktiv mashg'ulotlar o'tkazilishi jarayonida muallim tinglovchilarning individual uslublari, ma'naviy-axloqiy rivojlanishi va xarakterologik xususiyatlarining saviyasi haqida ma'lumot oladi. Bu unga kerak bo'lganda tinglovchilarni psixologik-pedagogik korreksiyalash va ularga psixologik yordam berishni amalga oshirishga imkoniyat tug'diradi. Shunday qilib, tinglovchilar interaktiv texnologiyalar yordamida rahbar va mutaxassislar real professional faoliyatiga mansub bo'lgan sotsial-psixologik va tipik boshqaruv muammolari yechimlarini topishga jalb qilinadilar. Xulosa qilib aytishimiz mumkinki, o'quvchilar hamkorlikda ishlashda mavzu mazmunini bilish, o'zlashtirishda o'zlarining shaxsiy hissasini qo'shish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'zaro bilimlar, g'oyalar, fikrlarni almashish jarayoni sodir bo'ladi. Bunday holatlar o'zaro samimiyligni taminlaydi, yangi bilimlar olish, o'zlashtirishga havas ortadi, shu jarayonda bir-birlarini qo'llab-quvvatlash, o'zaro do'stona munosabatlar vujudga keladi. Buning tarbiyaviy ahamiyati katta. Demak, interfaol darslarni tashkil qilishda o'quv jarayonida yakka tartibda va juft bo'lib ishlash,

guruhlarda ishlash, izlanishga asoslangan loyihalar, rolli o'yinlar, axborot manbalari bilan ishlash, ijodiy ishlashdan foydalanish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. I.A.Karimov "Barkamol avlod yili dasturi" T. 2010 y
2. Ilalov I.N. Tarixiy tadqiqot metodlari va metodologiyasi. Ma'ruzalar matni. Samarkand. 2009.
3. N.Saidahmedov "Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya" T-2002 yil.

